

HALLITUKSEN ESYTYS EDUSKUNNALLE LUONNONSUOJELULAIKSI JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA – HE 76/2022 VP

Syyttäjälaitoksen lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle
8.9.2022

Erikoissyyttäjä Jarmo Rintala



KAKSI KESKEISTÄ ONGELMAA

- Ehdotetun luonnonsuojelulain 133 §:n 2 momentissa on luonnonsuojelurikkomukselle asetettu tahallisuusedellytys (korotettu syyksiluettavuuden aste)
 - Tahallisuusedellytys koskee rauhoitetun eläinlajin yksilön tappamista ja pyydystämistä, tällaisen yksilön pesän, munien tai muiden kehitysasteiden vahingoittamista sekä tällaisten yksilöiden häiritsemistä
- Ehdotetussa luonnonsuojelulain 134 §:ssä kavennetaan merkittävästi luonnonsuojelullista arvoa koskevan menettämisseuraamuksen soveltamisalaa
 - Käytännössä rauhoitettujen ja uhanalaisten lajien yksilöillä käytävä kaupallinen toiminta, maastavienti ja maahantuonti jäisivät luonnonsuojelullista arvoa koskevan menettämisseuraamuksen ulkopuolelle

KOROTETUSTA SYYKSILUETTAVUUDEN ASTEESTA

- Johtaisi kummallisiin lainsoveltamisiin (esim. petolinnun pesäpuu olisi rikosoikeudellisesti paremmin suojattu kuin petolintu itse)
- Luonnonsuojelulaki olisi sisäisesti ristiriitainen
 - Luonnonsuojelurikkomus täytyisi eläinlajien osalta vasta tahallisenä, mutta kasvilajien osalta jo huolimattomuudesta
- Rikoslaisissa luonnonsuojelurikos täyttyy jo törkeästä huolimattomuudesta – esityksen mukaan luonnonsuojelurikkomus täyttyisi eläinyksilön tappamisen osalta vasta tahallisenä
- Ristiriita metsästystä koskevien kriminalisointien kanssa
- Taustalla mitä ilmeisimmin tahallisuuskäsitteen osalta jossain vaiheessa sattunut sekaannus (nykyisin voimassa olevassa luonnonsuojelulain 39 §:ssä ja ehdotetussa 72 §:ssä)

KOROTETUSTA SYYKSILUETTAVUUDEN ASTEESTA

- Muutosehdotus:
 - Poistetaan eläinlajien rauhoitusta koskevasta 72 §:stä maininnat tahallisuudesta
 - Säädetään 133 §:n 1 momentin 5 kohdassa, että luonnonsuojelurikkomuksesta tuomitaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta oikeudettomasti tappaa tai pyydystää rauhoitetun eläinlajin yksilön, ottaa haltuun rauhoitetun eläinlajin pesän, munan tai yksilön muun kehitysasteen tai siirtää sen toiseen paikkaan tai muuten sitä vahingoittaa taikka häiritsee rauhoitettujen eläinlajien yksilöitä 72 §:n 1 momentin 1 – 3 kohdassa säädetyn vastaisesti.
 - Mikäli pelkkää eläinlajien häirintää ei katsota aiheelliseksi kriminalisoida huolimattomuudesta tehtynä, on sen osalta toki mahdollista säätää korotettu syyksiluettavuuden aste, esim. tahallisuus.

LUONNONSUOJELULLISTA ARVOA KOSKEVAN MENETTÄMISSEURAAMUKSEN RAJAAMISESTA

- Esityksen mukaan luonnonsuojelullisen arvon korvausvastuusta vapautuisivat yksilöiden vaihdantaan osallistuneet, elleivät he ole itse erottaneet rauhoitettua yksilöä luonnosta (kasvit) tai ainakin ottaneet sitä itse haltuunsa (eläimet)
- Esitys heikentäisi merkittävästi rikosoikeuden ennalta estävää vaikutusta rauhoitettujen ja uhanalaisten lajien yksilöillä käytävään kauppaan
- Uhanalaisilla lajeilla käytävä kauppa on globaalia ja järjestäytynyttä
- Tarve luonnonsuojelullisten korvausarvojen määrittämiselle keinona uhanalaisilla lajeilla käytävän kaupan torjunnassa on tiedostettu Euroopassa laajalti
 - Suomen voimassa oleva lainsäädäntö toimii mallina

LUONNONSUOJELULLISTA ARVOA KOSKEVAN MENETTÄMISSEURAAMUKSEN RAJAAMISESTA

- Muutosehdotus:
 - Muutetaan ehdotetun luonnonsuojelulain 134 §:ää siten, että myös 89 ja 90 §:ien perusteella rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn syyllistyneet henkilöt voitaisiin saattaa vastuullisiksi teon kohteena olleiden eläin- ja kasvilajien yksilöiden luonnonsuojelullisen arvon korvaamisesta.
 - 89 §: eliölajien hallussapito, vaihdanta ja kaupallinen hyödyntäminen
 - 90 §: eliölajien maahantuonti ja maastavienti